

РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОРГАНІЗАЦІЯ І СУДДІВСТВО СПОРТИВНИХ ЗМАГАНЬ» ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ»

Гарієвський Ю. В.

*старший викладач кафедри теорії і методики фізичного виховання та
адаптивної фізичної культури*

Приватного вищого навчального закладу

*«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

Сотник О. В.

*старший викладач кафедри фізичного виховання
Національного університету водного господарства
та природокористування*

Системоутворюючим фактором спорту є змагання, які визначають систему організації, методики і підготовки спортсменів. Спортивні змагання дозволяють оцінити дієвість організаційних і матеріально-технічних основ підготовки та відбору спортсменів, ефективність системи підготовки фахівців, результативність науково-методичного забезпечення [3; 4].

Формування професійних компетентностей фахівців різних галузей потребує суттєвих змін у підготовці кадрів з урахуванням набутого вітчизняного й зарубіжного досвіду, застосування ефективних сучасних інноваційних технологій. Сьогодення вимагає оновлення системи підготовки здобувачів відповідно до світових стандартів змісту і форми організації освітнього процесу, спрямування навчального матеріалу на формування особистості, здатної до постійного оновлення знань, швидкої адаптації до змін у соціально-культурній сфері та організації праці в умовах воєнного стану, ринкової економіки [1]. Тому постало питання, яким чином підготувати здобувачів вищих закладів освіти для організації й проведення спортивних змагань з різних видів спорту.

Освітньо-професійна програма «Фізична культура і спорт» спеціальності 017 Фізична культура і спорт першого (бакалаврського) рівня Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» пропонує здобувачам навчальну дисципліну «Організація і суддівство спортивних змагань», як вибіркову, що спрямована на ознайомлення зі структурою підготовки та проведення змагань з обраного виду спорту, формування вмінь і навичок з суддівства спортивних змагань [4].

Навчальний курс спрямований на розвиток у здобувачів креативного та оперативного мислення, вміння знаходити нові шляхи та форми роботи у сфері спортивного суддівства, удосконалення власних рухових вмінь та навичок, покращення фізичної підготовки, стимулювання до самоосвіти, а також після завершення проходження дисципліни бути помічником судді з обраного виду

спорту. Водночас практична частина курсу зорієнтована на організаційні складові проведення змагань з обраного виду спорту, методика підготовки судді з обраного виду спорту.

Таким чином завданням навчального предмету є розширення загальних та професійних компетентностей майбутніх фахівців: загальні (здатність працювати в команді, діяти на основі етичних міркувань (мотивів), застосовувати знання у практичних ситуаціях) та фахові (здатність до організації оздоровчо-рекреаційної рухової активності різних груп населення; використовувати спортивні споруди, спеціальне обладнання та інвентар; застосовувати сучасні технології управління суб'єктами сфери фізичної культури і спорту; здатність до безперервного професійного розвитку).

Дисципліна «Організація і суддівство спортивних змагань» розрахована на чотири кредити і включає чотири модулі: загальна характеристика змагальної діяльності у спорті; нормативно-правові акти реалізації спортивного суддівства; роль та місце спортивного арбітра в організації процесу змагальної діяльності; організаційно-методичні функції спортивного арбітра.

Здобувачам пропонуються наступні теми:

Тема 1. Значення та особливості змагальної діяльності.

Тема 2. Організація і планування змагань.

Тема 3. Системи розіграшів.

Тема 4. Нормативно-правова база з суддівства змагань.

Тема 5. Організаційна та контролююча роль спортивних суддів, система підготовки суддівських кадрів.

Тема 6. Основні кваліфікаційні вимоги для присвоєння суддівських категорій.

Тема 7. Методика ведення та складання суддівської документації.

Тема 8. Спортивний арбітр у координації основ управління системою проведення змагань та у регулюванні правил змагань.

Тема 9. Взаємодія спортивного арбітра з організацією, яка проводить змагання та з учасниками змагань.

Тема 10. Склад, права та обов'язки спортивної колегії.

Тема 11. Основні процедури регулювання роботи суддівської колегії.

Тема 12. Психологічні типи спортивних суддів.

Запропонований програмний матеріал проходження навчального курсу «Організація і суддівство змагань» має практичне значення у підготовці здобувачів спеціальностей 017 «Фізична культура і спорт», 014 «Середня освіта (Фізична культура)», для викладачів фізичного виховання ЗВО 1-4 рівнів акредитації, вчителів фізичної культури загальноосвітніх шкіл, тренерів-викладачів дитячо-юнацьких спортивних шкіл, керівників спортивних федерацій, а також суддів з обраного виду спорту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Багорка А. М. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в ступеневій освіті: дис. ... канд. пед. наук. Запоріжжя. 2021. 350 с.

2. Павленко В. О., Насонкіна Е. Ю., Павленко С. Є. Сучасні технології підготовки в обраному виді спорту. Харків, 2020. 550 с.
3. Подтикан М. П., Помещикова І. П., Ломан С. Л. Напрями підготовки арбітрів у баскетболі. *Проблеми перспективних спортивних ігор та єдиноборств у вищих закладах освіти*. Том II. 2018. С. 66–70.
4. Положення щодо вільного вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін. ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука». Рівне. 2021. 9 с.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ У МАЙБУТНІХ ТРЕНЕРІВ-ВИКЛАДАЧІВ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИХ ДИСЦИПЛІН

Дем'янчук Т. О.

*проректор з заочного навчання, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри здоров'я людини та фізичної терапії
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

Професійна етика тренера-викладача представляє собою кодекс правил, які визначають його поведінку по відношенню до своїх вихованців, спортсменів, судів, колег; а також норм, які відповідають існуючим законам та відомчим *нормативним документам*, професійним знанням, стосункам у колективі, глибокому усвідомленню моральної відповідальності за виконання професійних *обов'язків* [2]. Академічна етика – це сукупність морально-етичних норм, правил і принципів, у тому числі правил педагогічної етики, академічної доброчесності й ділового етикету, які регулюють міжособистісні відносини учасників освітнього процесу закладів освіти. Формування професійної та академічної етики є важливим компонентом у підготовці фахівця галузі фізичної культури і спорту [1;3;4]. Навчальний курс «Професійна та академічна етика» входить до основних компонентів освітньої професійна програма «Фізична культура і спорт» спеціальності 017 Фізична культура і спорт другого (магістерського) рівня Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука».

Мета дисципліни полягає у виявленні і розкритті основних проблем професійної етики спорту та академічної етики, характеристики основних етичних аспектів професійної та академічної діяльності, етичних аспектів, допінгу, дотримання академічної доброчесності, сприянню формуванню етико-моральної культури майбутнього фахівця в галузі фізичної культури і спорту.

Навчальний предмет спрямований на формування таких компетентностей, як здатність мотивувати людей рухатися до спільної мети, усвідомлювати принципи професійної та академічної етики і необхідність їх дотримання. Результати навчання відповідно до поставленої мети: удосконалювання і розвиток свого